

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

Commissie Financiën

Aan de minister van Financiën

Plaats en datum: Den Haag, 13 april 2016
Betreft: Aanvullende vragen over het bericht dat 'ABN AMRO eigenaren van bedrijven in belastingparadijzen verhuult'
Ons kenmerk: 2016D15442
Uw kenmerk: -
Uw brief van: -

Tijdens de regeling van werkzaamheden van 12 april 2016 heeft de Kamer besloten u om een reactie te verzoeken over de berichtgeving dat ABN AMRO eigenaren van bedrijven in belastingparadijzen verhuult. Voor de volledigheid treft u bijgaand de desbetreffende passage uit het stenogram van de regeling van werkzaamheden aan. In aanvulling op de gevraagde reactie hebben onderstaande fracties nog enkele vragen gesteld c.q. opmerkingen gemaakt. Ik verzoek u in uw brief ook deze vragen/opmerkingen te beantwoorden.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de VVD

De leden van de VVD-fractie willen graag duidelijkheid over het onderzoek en de rol van ABN AMRO bij mogelijke illegale praktijken. Zij hebben nog de volgende vragen.

- Wanneer is het onderzoek van de Belastingdienst naar ABN AMRO afgerond en hoe wordt de Kamer hierover geïnformeerd? Wat kan het kabinet wel en niet delen aan informatie met de Kamer?
- Wat is de opdracht en/of het verzoek aan de Belastingdienst? Wat gaat er precies onderzocht worden?
- Hoeveel van dit soort bedrijfjes heeft ABN AMRO? En hebben andere vergelijkbare banken ook dit soort dochterbedrijven?
- Wat is de situatie en stand van zaken bij ABN AMRO met betrekking tot de aanpak van het tegengaan witwassen en terrorismefinanciering (Wwft) die banken hebben?
- In hoeverre is het aanbieden van deze diensten door banken een extra risico, omdat banken dit soort geldstromen juist ook in de gaten moeten houden in het kader van witwassen en terrorismefinanciering?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PvdA

De leden van de PvdA-fractie hebben met grote zorgen kennisgenomen van het bericht dat ABN AMRO constructies aanbiedt waarmee eigenaren van vennootschappen in belastingparadijzen verhuuld worden.

Klopt het dat ABN AMRO aan haar klanten vennootschappen aanbiedt waar de bank (of een dochteronderneming) op papier aandeelhouder van is, maar waar in werkelijkheid een klant uiteindelijk belanghebbende en begunstigde is? Met welk doel worden dit soort constructies opgetuigd? Klopt het dat dit soort constructies kunnen worden gebruikt om informatie en bezittingen af te schermen voor belastingdiensten in binnen- en buitenland? In hoeverre heeft de Belastingdienst zicht op bezittingen die worden gestald in dit soort vennootschappen? In hoeverre kunnen deze vennootschappen gebruikt worden om buitenlandse belastingdiensten om de tuin te leiden? In hoeverre kunnen dit soort vennootschappen gebruikt worden voor criminele activiteiten zoals het witwassen van geld en

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

T. 070-3182211
E. cie.fin@tweedekamer.nl

terrorismedinanciering? In hoeverre hebben opsporingsdiensten zicht op bezittingen die in dit soort vennootschappen zijn gestald?

Kan de minister uitleggen hoe dit soort dienstverlening van ABN AMRO zich verhoudt tot de kernwaarden en business principles zoals ABN AMRO die zelf uitdraagt op de website, namelijk zaken 'vertrouwd, deskundig en ambitieus volgens een ethisch kompas' en 'helder, recht door zee en eerlijk zijn, geen verborgen zaken'?

Zijn er in Nederland nog meer aanbieders van dit soort nominee-vennootschappen? De leden van de PvdA-fractie begrijpen dat in Nederland van de grote banken alleen ABN AMRO dit nog aanbiedt. In hoeverre blijkt hier uit dat soort constructies niet nodig zijn om de klanten van banken afdoende te bedienen? Hoe verklaart u dat ABN AMRO dit dan nog aanbiedt, en ING en Rabobank niet meer?

De leden van de PvdA-fractie vragen welke rapportageverplichtingen de bank heeft inzake dit soort vennootschappen. Is de bank gehouden belastingaangifte te doen voor de vennootschap, daar zij naar buiten toe als vertegenwoordiger optreedt? Aan welke instanties moet de bank de daadwerkelijk belanghebbenden openbaren? Welk effect zal het UBO-register hebben op dit soort vennootschappen?

Deelt u de mening van de leden van de PvdA-fractie dat dit soort constructies, waar geheimzinnigheid voorop gesteld wordt, onwenselijk zijn? Wat gaat het kabinet doen om dit soort constructies aan te pakken? Heeft de Belastingdienst genoeg mogelijkheden om te onderzoeken of de constructies legitiem zijn?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de SP

De leden van de fractie van de SP hebben de volgende aanvullende vragen bij de brief naar aanleiding van het bericht dat 'ABN AMRO eigenaren van bedrijven in belastingparadijzen verhuult'.

- Hoe vaak wordt er bij ABN AMRO gebruik gemaakt van nominee shareholder constructies?
- Kan de minister bevestigen, dan wel ontkennen dat deze ook wel worden gebruikt voor het verhullen van de eigenaar?
- Kan de minister bevestigen, dan wel ontkennen dat deze ook wel worden gebruikt voor het ontwijken of ontduiken van de belasting?
- Gaat de Belastingdienst voor alle bedrijven waar ABN AMRO rechtstreeks of via dochters nominee shareholder is onderzoeken of deze gebruikt zijn om de belasting te ontwijken of ontduiken?
- Vindt de minister het verstandig dat ABN AMRO er voor kiest om nominee shareholderschap te blijven aanbieden?
- Vindt de minister het voldoende wanneer ABN AMRO zegt dat ze als nominee shareholder niet weten of de klant deze constructie misbruikt om belasting te ontwijken of ontduiken, omdat ze nu eenmaal "niet weten wat de klant achter de voordeur doet"?
- Zelfs als de constructies niet zijn gebruikt voor belastingontduiking of witwaspraktijken, geldt dan niet nog steeds dat je dit niet moet willen, al is het maar om elke schijn te vermijden van meewerken aan ongeoorloofde praktijken?
- Hoe verklaart de minister het dat ABN AMRO in tegenstelling tot andere grote banken niet is afgestapt van het gebruik van de zogeheten 'nominee shareholder' constructies?
- Welke mogelijkheden ziet de minister om de wet aan te passen om het nominee shareholderschap te verbieden, dan wel aan strikte banden te leggen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van het CDA

De leden van de CDA-fractie vragen wanneer de minister heeft kennisgenomen van de betrokkenheid van ABN AMRO bij de Panama Papers. Ook vragen zij of er overleggen tussen de staat als aandeelhouder en het bestuur van ABN AMRO zijn geweest waarin het onderwerp 'belastingontduiking en -ontwijking' ter sprake is gekomen? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat is er precies besproken en welke afspraken zijn er gemaakt?

De leden van de fractie van het CDA vragen naar welke acties de minister heeft ondernomen om belastingontduiking of moreel niet wenselijke belastingontwijking via staatsbanken tegen te gaan? Welke acties heeft de minister ondernomen na de berichtgeving over ABN AMRO's betrokkenheid bij de Panama Papers? En zijn er nog meer dossiers die ABN AMRO aan u gemeld heeft die integriteit betreffen? Zo ja, wanneer en welke?

Waarom heeft ABN AMRO dienstverlening voor consumenten en bedrijven op eilanden als Guernsey, dat door veel Europese landen op een 'blacklist' is gezet?

En wat is tenslotte het oordeel van de minister over het feit dat een bank die nog voor 80% in staatshanden is, meerdere keren wordt genoemd in de Panama Papers? Wat doet dit voor het imago

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

T. 070-3182211
E. cie.fin@tweedekamer.nl

van de bank en eventuele opbrengst bij de verkoop van de resterende aandelen in het bezit van de staat?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PVV

- Heeft de minister naar aanleiding van de Panama Papers zijn standpunt over belastingontwijking gewijzigd?
- Als er sprake is van een wijziging van beleid, op welke wijze zal er dan om gegaan worden met de gevallen voor deze beleidswijziging?
- Als er geen wijziging van beleid is dan kan er toch nog steeds rechtsgeldig gebruik gemaakt worden van de Guernsey-route. Immers in 2009 zei de staatsecretaris De Jager over het gebruik van de Guernsey route van prinses Christina "De belastingconstructie van de prinses via het Kanaaleiland Guernsey is legaal en volgens De Jager dus ook geen smet op het blazoen van het koninklijk huis." Kunt u nu eens uitleggen wat er tussen februari 2009 en nu verandert is?
- De minister vond deze mening van de staatsecretaris opmerkelijk. Was er hier wel sprake van eenheid in regeringsbeleid?
- Is De Jager misschien destijds verkeerd voorgelicht door zijn eigen ambtenaren?
- Of had deze coulante houding van De Jager te maken met die specifieke persoon en dat deze constructie van uit Paleis Nooreinde werden gefaciliteerd?
- Kan ABN AMRO gedwongen worden tot openbaarmaking van de feitelijke aandeelhouders (UBO's) van offshore vennootschappen die zij in belastingparadijzen representeren met hun dochters?
- Waarom worden deze UBO's niet proactief doorgegeven aan de Belastingdienst, maar alleen op verzoek (passieve informatie-uitwisseling)?
- Hoeveel offshore vennootschappen worden door ABN AMRO wereldwijd als nomineeshareholdership beheerd en klopt het dat hiermee een bedrag van 199 miljard euro mee is gemoeid?
- Waarom worden er met dergelijke belastingparadijzen TIEA's afgesloten als deze belastingparadijzen niet eens een (digitaal) raadpleegbaar Handelsregister hebben? Onder een (digitaal) raadpleegbaar Handelsregister wordt verstaan een register waar in uiteindelijk de UBO in vermeld staat?
- Waarom is een (digitaal) raadpleegbaar Handelsregister geen onderdeel van verdragsonderhandelingen?
- Hoeveel van dergelijke paradijzen zijn er, waar Nederland een TIEA heeft afgesloten, die geen (digitaal) raadpleegbaar Handelsregister hebben?
- Is het kabinet bereid om de met dergelijke paradijzen gesloten TIEA's op te zeggen?
- Is het mogelijk dat alle klanten bekend worden gemaakt aan de Nederlandse Belastingdienst en dat deze die informatie uitwisselt met de belastingdiensten van de verschillende landen, waar de klanten belastingplichtig zijn, ter voorkoming dat belastingen wordt ontdoken en/of geld wordt witgewassen?
- Is er volgens de minister alleen sprake van laakbare belastingontwijking als de Nederlandse fiscale belangen worden geschonden?
- Is er volgens de minister ook sprake van laakbare belastingontwijking als andere dan de Nederlandse fiscale belangen worden geschonden?
- Hoe gaat het kabinet optreden als zij informatie verkrijgt waarbij de Guernsey-route wordt gebruikt en de fiscale belangen van het Verenigd Koninkrijk worden geschaad?
- Klopt het dat vanaf 1 januari 2017 de bank de klantgegevens over 2016 gaat overhandigen van ingezetenen van OESO-landen aan de belastingdiensten van de belastingparadijzen zoals Guernsey. Hoe kunnen we erop vertrouwen dat deze belastingdiensten deze informatie gaat uitwisselen met de landen waar de klanten belastingplichtig zijn. Is de belastingdienst van landen als Guernsey daar wel toe bereid en op ingericht? Waarom worden deze gegevens niet rechtstreeks uitgewisseld?
- Guernsey gaat met ingang van 1 januari 2017 gegevens wisselen met Nederland, is dat inclusief de gegevens uit het Handelsregister?
- In hoeverre is de EU-vrijheid van kapitaal een rem op het voorkomen van dergelijke belastingontwijkingsconstructies?
- ING en Rabobank zijn gestopt met dochters die nomineeshareholdership-diensten verlenen op Guernsey? Zij hebben hun dochters verkocht. Bieden de ING en de Rabobank deze diensten niet als nog aan via deze verkochte dochters?
- Klopt het dat 'nominee shareholderships' van ABN AMRO niet illegaal zijn, maar hoe wenselijk vindt de staatssecretaris het dat klanten zich kunnen verstoppen voor de Belastingdienst?
- ABN AMRO stelt, dat klanten in eigen land aangifte moeten doen bij de belastingdienst en het tarief betalen dat daar geldt, maar tegelijkertijd controleert ABN AMRO niet of ze dat wel doen. Zou de bank dit niet, als nomineeshareholder, moeten controleren?
- Wat zou in het kader van het bovenstaande een afdoende fiscale sanctie zijn voor ABN AMRO?
- Tegelijk stelt de bank er alles aan te doen om misbruik te voorkomen. Wat doet de bank hier dan precies aan? En is dit volgens de minister voldoende?

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

T. 070-3182211
E. cie.fin@tweedekamer.nl

- Schauble pleit voor de invoering van een register waarin vermeld staat wie de UBO is en een koppeling van deze gegevens? Hoe kijkt de minister tegen dat plan aan?
- Acht de minister, de door Schauble geopperde, een (internationale) boycot van belastingparadijzen een gepast middel?
- Acht de minister een dergelijke sanctie ook gepast richting Delaware?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van D66

De leden van de D66-fractie vragen of de minister kan aangeven of hij de aangeboden dienst van 'nominee shareholdership' afkeurt, of dat de minister van mening is dat dit moet kunnen als ABN AMRO zich aan alle wet- en regelgeving houdt.

De leden van de D66-fractie constateren dat de dochter van ABN AMRO op Guernsey optreedt als aandeelhouder van vennootschappen, zodat de klanten van wie die vennootschappen werkelijk zijn, afgeschermd blijven voor de buitenwereld. Deze leden vragen welke informatie-uitwisseling er exact plaatsvindt tussen ABN AMRO en de Belastingdienst in Nederland over de vermogens van deze klanten? En welke uitwisseling van informatie vindt er plaats tussen ABN AMRO en de belastingdiensten in de landen waar de betreffende klanten belastingplichtig zijn? Is er sprake geweest van actieve uitwisseling van informatie vanuit ABN AMRO, of is informatie alleen verstrekt als daarom officieel werd verzocht vanuit de Belastingdienst(en)?

ABN AMRO geeft aan dat het beleid is dat zij niet meewerken aan belastingontwijking of agressieve fiscale planning. Kan de minister, vanuit zijn rol als aandeelhouder, aangeven hoe dit geborgd is in het klantacceptatiebeleid van ABN AMRO? Hanteert de bank naar het oordeel van de minister een definitie van agressieve fiscale planning die aansluit bij de veranderde maatschappelijke opvatting hierover?

De leden van de D66-fractie vragen of de minister precies uiteen kan zetten, met betrekking tot de activiteit van 'nominee shareholdership', wat er verandert ten opzichte van de huidige situatie op het moment dat het register van uiteindelijk belanghebbenden van vennootschappen, het zogenaamde UBO-register, in werking treedt en tevens de Common Reporting Standard in werking is getreden. Kan de minister garanderen dat dit voldoende is om effectief te kunnen handhaven op belastingontduiking?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van GroenLinks

De leden van de fractie van GroenLinks hebben kennisgenomen van het bericht "ABN AMRO verhuult eigenaren van bedrijven uit belastingparadijzen". Zij hebben hierbij nog enkele aanvullende vragen.

Allereerst zijn deze leden benieuwd of het kabinet op de hoogte was van de diensten die de ABN AMRO via haar dochterondernemingen aanbiedt. Ook zijn zij benieuwd naar de andere dochterondernemingen die diensten aanbieden in belastingparadijzen. Zij vragen zich af waarom ABN AMRO deze diensten aanbood, en aan wat voor soort klanten. Ook vragen zij zich af wat voor diensten ABN AMRO nog meer aanbiedt in deze belastingparadijzen. De leden van de GroenLinks-fractie zijn ook zeer benieuwd of er nog andere staatsdeelnemingen, of dochters van staatsdeelnemingen zijn die dergelijke diensten in belastingparadijzen aanbieden of hier gebruik van maken? Kan de minister een overzicht geven van de activiteiten van staatsdeelnemingen in belastingparadijzen?

De leden zijn voorts benieuwd of bij ABN AMRO en de minister bekend was wie de eigenaars waren van de vennootschappen voor wie de dochteronderneming Martello als 'nominee shareholder' optrad.

In het bericht wordt gesteld dat de minister zich ten doel heeft gesteld om een register in te stellen waarin alle aandeelhouders met een belang van meer dan 25% geregistreerd worden. De leden van de GroenLinks-fractie zijn benieuwd hoe dat register eruit komt te zien, wat de redenering achter de 25%-grens is, en wat hierin als aandeelhouder gedefinieerd wordt. Zou het bijvoorbeeld mogelijk zijn dat een grote aandeelhouder zijn belangen onderbrengt in kleinere bv's die net onder die 25%-grens zitten, waardoor deze alsnog niet geregistreerd dienen te worden?

Het bericht vermeldt verder dat ABN Amro de genoemde diensten ziet in het verlengde van zogeheten 'custody-diensten'. De leden van de GroenLinks-fractie zijn benieuwd of de minister als aandeelhouder het daarmee eens is. Ook zijn de leden benieuwd of de minister op de hoogte was van de strategie van ABN AMRO om deze diensten te blijven aanbieden, en of de minister het wenselijk acht dat financieel dienstverleners in het algemeen, en de staatsgesteunde ABN AMRO specifiek dit soort diensten aanbiedt? Zoekt de staatsgesteunde bank hiermee niet actief naar lacunes in internationale wetgeving, om daarvan te profiteren door dit als financiële dienst aan te bieden aan haar klanten? Acht de minister deze activiteit wenselijk? Hoe ziet de minister zijn eigen rol als aandeelhouder hierin? Is de minister in staat en bereidt dergelijke activiteiten te beëindigen?

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

T. 070-3182211
E. cie.fin@tweedekamer.nl

In een eerder bericht in het FD van 2 november 2012¹ gaf ABN AMRO nog aan dat alle activiteiten in belastingparadijzen op de lijst voor liquidatie stonden, op enkele entiteiten voor rederijen en kantoorbeheer na. Hoe verhouden de in het huidige bericht genoemde activiteiten zich hiertoe? Indien ze in de eerste categorie vallen, waarom zijn deze activiteiten nog steeds niet gestopt? Indien in de tweede, waarom was voor het beheer een structuur met een nominee shareholder nodig? Indien buiten deze twee categorieën, betekent dat dat ABN AMRO tijdens haar periode van staatssteun haar activiteiten in belastingparadijzen heeft uitgebreid?

Hoogachtend,

de griffier van de vaste commissie voor Financiën,

R.F. Berck

¹ FD “Vestiging op eiland niet gericht op fiscaal voordeel maar op voorkomen van fiscaal nadeel”, 2 november 2012.

Ik geef het woord aan de heer Merkies.

De heer **Merkies** (SP):

Voorzitter. Ik wil een debat aanvragen over ABN AMRO. Bekend is geworden dat deze bank via een dochterbedrijf in het buitenland vennootschappen houdt waarmee belasting kan worden verhuld of in ieder geval de eigenaar kan worden verhuld. Ik wil daaraan gekoppeld vragen om een brief van de minister van Financiën waarin hij aangeeft of hij dit zogeheten nominee shareholdership, dat bij andere banken overigens al niet meer mogelijk is, wettelijk kan verbieden. Ook vraag ik hem om te onderzoeken of bij die dochterbedrijven geen sprake is van belastingontduiking.

De **voorzitter**:

Dus u wilt een debat.

De heer **Merkies** (SP):

En een brief.

De heer **Van Vliet** (Van Vliet):

De heer Merkies wil ook nog een mini-enquête. Er staan bovendien nog twee andere debatten gepland. En we blijven zo maar doorgaan. Zeer zeker geen steun.

Mevrouw **Thieme** (PvdD):

Van harte steun voor dit debat. Het is weer eens een smet op de financiële sector.

De heer **Koolmees** (D66):

Van harte steun voor een brief, die we dan kunnen betrekken bij het reeds geplande debat over belastingontwijking.

De **voorzitter**:

Dus geen steun voor een debat.

Mevrouw **Aukje de Vries** (VVD):

Steun voor een brief en wat ons betreft kan het onderwerp betrokken worden bij het debat dat al gepland staat. Dus geen steun voor een apart debat.

De heer **Tony van Dijck** (PVV):

Steun voor de brief. Misschien kunnen we in de commissie wat aanvullende vragen stellen die we graag in de brief beantwoord willen hebben. Ik heb ook nog een hoop vragen. Ik steun ook het debat, want het is natuurlijk schandalig dat de aandeelhouder, de minister van Financiën, een heel andere kant op wil dan wat zijn bank doet.

De heer **Groot** (PvdA):

Steun voor de brief. Het onderwerp kan heel goed worden betrokken bij het debat dat al gepland staat. Daarmee sluit ik me aan bij voorgaande woordvoerders.

De heer **Öztürk** (Groep Kuzu/Öztürk):

De heer Merkies vraagt er terecht aandacht voor: steun voor de brief en voor het debat.

De heer **Ronnes** (CDA):

Steun voor de brief. Wat ons betreft betrekken we het bij het debat dat reeds gepland staat.

Mevrouw **Schouten** (ChristenUnie):

Steun voor de brief. Het is zeker belangrijk dat we hierover spreken, maar het lijkt mij beter om het te betrekken in de debatten die we al hebben ingepland. Dus: betrekken bij het debat dat al staat ingepland over de Panama Papers.

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks):

Het is een belangrijk onderwerp, dat snel aan bod moet komen. Dat kan ook wat de GroenLinks-

fractie betreft het snelste door het te voegen bij het debat dat al gepland staat. Uiteraard steun ik ook het verzoek om een brief.

De **voorzitter**:

Mijnheer Merkies, u hebt geen meerderheid voor het houden van een debat. Ik stel voor, het stenogram van dit deel van de vergadering door te geleiden naar het kabinet.

De heer **Merkies** (SP):

Er is in ieder geval wel steun voor een brief. Er is een voorstel gedaan om daaraan aanvullende vragen te kunnen toevoegen. Dat lijkt me een goed voorstel.

De **voorzitter**:

Oké, dank u wel.